

SPORT

Szegedi matematikus az Alpok csúcsain

Egyre több diák nyári terveiben szerepel nyugat-európai utazás, vállálnak ezért külön munkákat, s rakják félre könnyen — nehezen szerzett pénzüket — a nagy út érdekében. A megvalósítás módja aztán már meglehetősen különböző: az útirányok oly szer-teagazók, hogy valószínűleg Európa legtávolabbi csücskében is „találkoztak” már szegedi egyetemistával. Arról pedig, hogy a szárazföld ne csak vízszintesen, hanem függőlegesen is ki legyen használva Gáti Tamás, a JATE V. éves matematikus hallgatója gondoskodott. Az idén nyáron, ha csak néhány percig is, de a kontinens tetejéről — a Mont Blanc-ról nézett le.

Gyermekkori kalandfilm élményeim hatására egy magas izmos, szakállas ifjú várak, akin látszik, akár el is görgeti maga előtt a sziklákat. „Csalódnom” kell: Tamás ha nem is törekény alkat, de semmiben sem hasonlít az előbb leírtakra.

— **Hogyan lesz valakiből hegy-mászó?** — kérdezem.

— Csak azt tudom, hogy én hogyan lettem, receptet nemigen lehet erre adni. Zalaegerszegen jártam gimnáziumba, s gyakran jártunk túrázni, részt vettünk az ODOT versenyein. A vonzalom innen ered. Amikor Szegedre kerültem, bekerültem az egyetem földtan tanszékének geológusai által szervezett hegyászó szakosztályba. Mint minden újonc, én is mászóiskolában kezdtem a Pilisben, s megtanultam a használatos csomókat, eszközöket. A technikai minimumot a hegység legkönnyebb pontján sajátítottuk el, a jelentkezők háromnegyede egyébként itt rostálódik ki. Az egyre nehezező bükk, pilisi mászások után a Tatra volt az újabb akadály majd a Fogarasi havasomra és a téli Tatra voltak számomra a következő lépcsőfokok.

— **Hogyan választod ki célpont-jaidat?**

— Budapesten könyvtára van ennek az irodalomnak, ahol böngészhet az ember. A Magyar Hegymászó Szövetség lefordítja a szlovák nyelvű könyveket, a német nyelvűeket pedig én magam is szoktam olvasgatni.

— **Milyen felkészülés előzte meg idei túrádat?**

— Ezeknek a hegyeknek a megmászása főleg fizikailag megterhelő, technikailag nem követel túl nagy felkészültséget. A túra előtt két hónapig minden nap 6–8 km-t futottam, ez volt a fizikai erőgyűjtés. Megkerestünk olyan embereket, akik már megtették ezt az utat, ők adták technikai tanácsokat. S persze, az előző évek tapasztalatait is sokat jelentettek. 1978 nyarán a Juliál Alpokban voltunk, ami méretei miatt a Tátránál nehezebb, majd 79-ben a Bucsos-hegy következett.

— **Hogyan terveztétek Alpok-**

beli kirándulásotokat, s hogyan zajlott le?

— Középiskoláskori barátommal kettőn indultunk útnak. Az Alpok két legmagasabb csúcsát, a Mont Blanc-t és a Monte Rose-t, valamint az egyedülálló alakja miatt a hegyek hegének nevezett, Matterhorn-t akartuk meg-mászni.

A Monte Rose-hoz 2800 m magasba egy nap alatt jutottunk fel, itt aludtunk a hegymászők házában, majd éjjel fél kettőkor folytattuk utunkat. Azért ilyen korán mert ekkor még jégkrém fedt a havat, s így az nem süppedt. Hátgóvással mentünk, nem sokkal három olasz hegyászó mögött. Hétórás út a csúcsig, igazán nehéz csak 4300 m-től volt, ahonnan jégfal vezet az ún. Shattelgerincre. A csúcs maga: sziklák és jég. 4634 m magasban voltunk, közben nem sokkal alattunk négyezer méteres hegyek. A páras idő miatt sajnos a Földközi-tengert nem láthattuk, a látvány ezzel együtt olyan csodálatos, hogy leírni nem lehet, ahhoz ott kell lenni, hogy érezze valaki. Megettük kedvenc Kedvenc csokoládénkat, kb. 20 percig csodáltuk a látványt, fényképeztünk, majd elindultunk lefelé. Két és fél óra volt az út, csúsztuk le a tavon. A hágóvason, jégcsákányon, kötélén, jégcsőgön, karabinerrel, valamint a szokásos élelmiszerekkel (víz, csokoládé, keksz) stb.) kívül még két nagyon fontos dolgot tartalmaz 8–10 kg-os felszerelésünk. Napszemüveget, mivel a vakító hó farkasvaktságot okozhat és arcokrémet, védekezésül a felerősödő napsugarakkal szemben. Sajnos, a mi Niveánk nem felelt meg ennek a célnak, s csúnyán leégett az arcunk.

E túra másnapján a Matterhorn-t akartuk megmászni, de 3000 m magasról visszafordultunk, annyira elromlottak a látási viszonyok. Barátommal még itthon megegyeztünk: ködben, felhőben nem mászunk, és sötétben gleccserre nem megyünk. A ránk ereszkedő felhő így meghúszította próbálkozásunkat.

Néhány nap pihenőt tartottunk. Genfben, Lausanneba kirándultunk, majd Chamoni következett.

Innen, 1050 magasból indultunk éjjel fél egykor sötétben a Los Bossous gleccserig, ahol megvár-tuk, hogy kivilágosodjon. Fantasztikus színházok jönnek ilyenkor elő, a csúcsok felső 100 m-e például narancssárgának látszik. Nyolc órára értünk a Grand Mulet házhoz, a gleccseren keresztül, ami nagy nehézséget jelent, tele hasadékokkal. Fél kettőkor voltunk 4360 magasan a Valot-háznál. Itt váratlan meglepetés ért bennünket, a ház már nem üzemel, mi pedig itt akartunk aludni. Nem volt más választás, tovább kellett mennünk, bár már nagyon fáradtak voltunk. Öt órákor értünk a konti-

nens legmagasabb pontjára 4807 méter magasba. Amerre ellátunk, mindenhol csak hó. Déli irányban Olaszország hegyei, északra Svájc, nyugatra Franciaország. Nem sok időnk volt a látvány csodálására, indultunk kellett vissza. Az említett házhoz érve elváltak útjaink: barátom másnap mindenképp le akarta fényképezni a napkeltét, de kettőnknek nem volt elég takaró (mint kiderült, neki magának sem), így egyedül indultam tovább lefelé. Csúszás közben nem vettem észre, hogy egy kb. méteres hasadék keresztezi utamat, így beleestem. Szerencsére még éppen bele tudtam vágni a jégcsákányt a hasadék túoldalába, s így sikerült ki-másznom abból, aminek nem láttam az alját. Leültem pihenni, s átgondolva, mi is történt velem, akkor lettem csak ideges. A menedékházból leérve hallottam, hogy másnapra rossz időt jósoltak, sajnos igaz is lett.

Így zárult hát utunk a Mont Blanc-ra, aminek során még az arcunk is úgy leégett — napvédőkrém hiányában —, hogy a Rivieráról öt perc tartózkodás után el kellett mennünk, mert nem bírta a bőrünk.

— **Hogyan fogadja környezetet ezt a szenvedélyedet?**

— Sokan, így a család is, féltének. Aztán van aki ezt mondja: ez alatt inkább a tengerparton süttél a hasát, vagy, hogy miért találtál akkor a fel a helikoptert. Van persze, aki kedvet kap, s megpróbálja, de legtöbbjük sajnos ahhoz az említett háromnegyedhez tartozik. Ha igazán érdekel valakit a hegyezés, tudnia kell, hogy komoly anyagi és időáldozatot követel ez, de cserébe valami olyan dolgot kap, ami csodálatos és magával ragadó. S a biztonsági előírások betartásával ez a „hobby” sem veszélyesebb, mint az emberek sok más tevékenysége.

— **Hogyan választod ki társaidat egy-egy ilyen útra?**

— Hát, ez az ami nagyon nehéz. Itt arról van ugyanis szó, hogy két embernek annyira meg kell bízni egymásban, hogy rá merje bízni életét a másikra. S ilyen emberi kapcsolat igen nehezen alakul ki. Egy alkalommal 40 méternyi kötél csúszott a barátom kezében, s okozott neki másodfokú égési sérüléseket. Ha elengedi — én lezuhanok.

— **Miért csinálod tulajdonképpen?**

— Ettől a kérdéstől félttem. Mert nem tudok válaszolni rá. Költséges szórakozás — bár felszerelés vásárlására a szakosztály némi anyagi segítséget nyújt —, de szép. S ami így, hobby szinten képes vagyok csinálni, s jól is esik, addig mászom a hegyeket. E két hegyre felmászni egyébként csak nálunk tűnik nagy teljesítménynek, külföldön magaslati túrázásnak hívják.

Rokonszemes szerénység!
BALOGH TAMÁS

Sportnap a főiskolán

Az előző évekhez hasonlóan a tanárképző főiskola KISZ-szervezete idén is megrendezi sportdelutánját a Sportsarnokban. A színhely — és nagyjából a program is — a hagyományos. A rendezők viszont remélik, a főiskolások hozzáállásában ezúttal gyökeres fordulat következik be. Eddig ugyanis főleg a testnevelés szakosok csapatai versengtek az oktatók és diákok ötletességét egyaránt felhasználó játékokban.

Gyakran elhangzik az a panasz — persze sokszor nem is alaptalanul —, hogy nem versenyszerűen sportolók nem tudnak hol „aktívan kikapcsolódni”. Ha mindent nem is old meg ez a sportdelután, mindenesetre több szempontból hasznos. Egyrészt alkalom mindenkinek a mozgásra, ötleket, tanácsokat adhat a továb-

biakban az egyéni sportolásra, s nem utolsósorban kedvet csinálhat azoknak is, akik eddig nem érezték szükségét a fizikai erőfeszítéseknek. S hogy kedvesenálónak valóban kitűnő ez a megmozdulás, arra tanúk lehetnek azok a testnevelés szakosok, akik a tavalyi eseményre igencsak kelletlenül mentek el — lévén számukra, nem egészen egyszerű módon, kötelező a megjelenés. A versenyek izgalma s az önfeladti játék aztán mindent feledtetett. S ezt az érzést szeretné kelteni a rendezőség minden főiskolásban, november 13-án, délután 4-től, a Sportsarnokban. Természetesen a társintézmények hallgatói is szurkolhatnak a nézőtérén, hisz látványnak is érdekesnek ígérkezik a főiskolai napok sportrendezvénye.

Moszkvai sikerek mágusa a JATE klubban

A moszkvai olimpia magyar érmeseinek népszerűségi listáján — szokotlan módon — előkelő helyet foglalnak el a birkózók. A si-kerek kapcsán a magyarázatot egyetlen névben foglalják össze a szurkolók. Dr. Hegedűs Csaba e név birtokosa, a müncheni olimpiai bajnok, a birkózók szövetségi kapitánya. A titkokról Riskó Géza újságíró faggatta őt a közelmúltban a zsúfolt JATE-klubban.

— Versenyzői pályafutásod nagyjából ott végződött, hogy Montrealtan hatalmas meglepetésre két mérkőzés után kiestél. Mi történt veled azóta?

— Elég kényes témánál kezdjük ez a szolid beszélgetést, — vett mély lélegzetet a roppant elegáns szövetségi kapitány. Szóval Montreal, 1976. úgy éreztem, életem legnagyobb formájában érkezem versenyre és természetesen olimpiai bajnok szerettem volna lenni. Abban az évben, kiheverve gépkocsi balesetemet, Leningrádban Európa bajnokságot nyertem. Az olimpia előtt olyan erős voltam, hogy litthon nem mertek kiállni ellenem a 100 kilósok sem, s erre a formára még rádolgoztam, rátettem egy lapáttal. S a selejtezők előtti utolsó napra minden összekeveredett bennem — túledzettségi állapotba kerültem. S jött a csúfos szereplés, életemben először két mérkőzés után kiestem.

1971-ben, Szófiában 8 fúsgyőzelemmel robbantam az élvonalba, lettem világbajnok, s ezután mindig csak győztem, beleértve csaknem végzetes balesetemet is. Sorozatos nyeres után Montreal a nagy vesztes színhelye. Ekkor érttem meg: legnehezebb mindig a veszteseknek. Nem tudtam, hol követtem el a hibát. S azok, akik pár nappal előbb magasztaltak, a vereség után elfordultak tőlem. Fegyelmezték, mint előtte soha. Rájöttem, a legnagyobb ember az, aki a kudarcokat is el tudja viselni. Ezeket a tapasztalatokat próbáltam edzőként is felhasználni.

1976. decemberében már nem lettem tagja az új válogatottnak, mertem, mivel Montrealtan „leszerepelttem”. Felajánlották viszont a szövetségi kapitányi tisztséget. Nem akartam elfogadni, úgy éreztem, nem tudom elviselni az ezzel járó köötöttségeket, nem beszélve arról, hogy én ügyvéd akartam lenni. Buda István, az OTSH elnökének személyes varázsa, a sporthoz való hozzáállása győzött meg arról, hogy el kell vállalom. Egyik napról a másikra én lettem azoknak az edzője, akikkel előtte együtt voltam jóban, rosszban. Hogyan lehet ezt konfliktus nélkül megoldani? Az egyén, a közösség, és a magyar birkózósport érdekeit egyszerre képviselni? Nagyon nehéz. Próbáltam megértetni a fiúkkal, hogy csak akkor léphetünk előre, ha a közös ügyért szívvel — lélekkel dolgozunk. A sikerhez vezető úton csak munka volt — baráti szellemben. Erre talán jellemző Tóth Pista moszkvai esete. A legnagyobb, a legszebbet vették el az életéből, amikor lelőtették a döntőben, s így jogos olimpiai bajnok címe helyett csak ezüstöt nyert. Félttem, hogy homályt hoz a csapatban ez a tragédia — mert az volt —, hisz még kilencen voltak versenyben. S ekkor éppen Tóth Pista volt az, aki tüzelte a többieket, mondván, az ő eredménye már megváltoztatatlan, de nekik még nyerni

kell. Ezután lépett szőnyegre Nővényi, s „hazavágta” egyik legnagyobb vetélytársát, a román Ducut. A csapatszellem is tükröződött Nővényi viselkedésében utolsó mérkőzése után. A befejezés meghozta számára megálmodott célját, s ekkor extázisba esett. Kezet csókolta a bírónak, ölegette ellenfelet, s annak edzőit, ugrált a levegőben, bukfenchezett, s a 90 kilós ember végül 3 méterről repült a nyakamba. A dobogón pedig könnyes szemmel, akadozó hanggal énekelte a Himnuszt.

Ellenpélda ilyen szempontból Kocsis Feri. Tőle mindenki várta az aranyat, s amikor megnyerte, szeme a semmibe nézett, s nem fogta fel, hogy minden valóra vált. A dobogó tetejére már feloldva állt fel, mosolygott. S amikor felkúszik a nemzeti színű zászló, abban a pillanatban a világ a magyarok előtt hajtja meg a fejét. S érmeseinket minden esetben másnap több száz levél várta.

— Nehéz ezek után megszólalni — törte meg a hirtelen támadt csendet Riskó Géza —. Azt hiszem, sokáig boncolgathatnánk még a sikerek összetevőit, a nehézségeket, pl. hogy Kocsis Feri testünya naponta 6–7 kg-ot in-gadozott. S Bukarestben magyar birkózónak Európa bajnokságot nyerni sem akármilyen érzés. Most mégis ejtsünk szót a munka orvosi oldaláról. Erre a legilletékesebb: Dr. Berkes István, a birkózócsapat orvosa.

— A Sporkórház ortopéd osztályán dolgoztam, amikor Hegedűs Csaba lett a szövetségi kapitány — állt fel székéről az egykori szegedi egyetemista, labdarúgó, miközben a kapitány lovagilóülésben foglalta el az elárult helyet. — S nem sokkal utána megkért, legyek a birkózócsapat orvosa. Úgy döntöttem, tőlem telhetően próbálok segíteni a sérülések leküzdésében, a felgyógyításban. S erre nagy szükség is volt, hisz előfordult, hogy az ellenfelek akarattal sérülést okoztak a rivális Nővényinek, vagy — mint az olimpián is — már sérült birkózó versenyben tartása volt szükséges. Sokan megkérdezik: miért engedték versenyezni a törött ujjú Rácz Lajost? Ugyanúgy Kovács Pistát, akinek kifordult a válla? Nehéz kérdés, hisz aki annyit dolgozott a sikerért, mint ezek a fiúk, annak sérülten is meg kell próbálni birkózni. Hatalmas akaraterejük, elszántságuk végül sikert hozott, hisz Rácz ezüst, Kovács pedig bronzérmes lett.

Nagyon lényeges dolog a sportolók helyes táplálkozásának összeállítására is, különösen ilyen súlyhatáros sportágban. Dopping-szert nem szedtek, magyar fiúk. Mindenkinek van persze valami „csodaszere”, de ezek inkább pszichikai jelentőségűek. Kocsis Feri például amikor megkóstolta a szovjet birkózók „csodaitalát”, egy pillanat alatt ki is köpte, s percekig rosszul volt tőle.

Eredetileg egy évre szólt a megbízatásom, de a jövőben is szeretnék segíteni. Hisz — túl az emberi élményeken, s azon, hogy barátság szövődött köztünk — igazi munkatársnak tekintenek a birkózók, s igénylik is a segítségemet.

Ismét Hegedűs Csaba állt fel. Megköszönte a figyelmet, s úgy érezve, hogy mident elmondott, amiről ő itt ma beszélhet, elköszönt a közönségtől.

B. T.

Sportankét a SZOTE-n

Október 29-én, a SZOTE központi oktatási épületében a SZOTE MSZBT tagcsoportha a KISZ-szervezettel, a Közművelődési Bizottsággal és a testnevelési tanszékkel közös szervezésben sportankétot rendezett. — Az ankétot dr. Molnár János tanszékvezető egyetemi tanár, az MSZBT tagcsoporthoz vezető elnöke nyitotta meg, s köszöntötte a megjelent vendégeket, köztük Szabó G. Lászlót, a megyei tanács elnökhelyettesét és Bányainé dr. Birkás Mariát, a városi tanács elnökhelyettesét.

Az ankét első részében Regös Sándor, az MTV Szegedi Körzeti Stúdiójának vezetője, Hargitai András és Verrasztó Zoltán olim-pikonok tartottak élménybeszámolót a moszkvai olimpiáról. Regös Sándor az újságírói, riporteri munka körülményeiről, a szerve-

zésről beszélt. Kiemelte, hogy ez az olimpia igazi olimpia volt az előzetes bojkott ellenére, valamint azt, hogy ez volt az első igazán televíziós olimpia számunkra, mivel minden verseny színhelyéről volt kép, s így a magyar versenyzőkre koncentrálni kísérhet-tük figyelemmel az eseményeket. — Hargitai András és Verrasztó Zoltán részletesen beszámoltak az olimpiái faluról, az ottani élet-körülményeiről. Eddig mindketten három olimpián vettek részt, s elmondták, hogy Moszkvában minden a versenyzők zavartalan felkészülését, kényelmét szolgálta, a tágas és jól berendezett lakásoktól kezdve a bősz és nagy választékú ételeken át az igen funkcionálisan megépített uszodáig.

Az ankét következő részében négy előadás hangzott el. Dr. Be-

rencsi György tanszékvezető egyetemi tanár „Pedagógia és sport” című előadásában az orvos célját abban jelölte meg, hogy a diák a sport révén a tanulásban optimális pszichobiológiai állapotban legyen. — Dr. Berkes István, a birkózó válogatott orvosa beszámolt az olimpia sportegészségügyi vonatkozásairól, s ismertette a dopping-ellenőrzés módját. — Dr. Guba Ferenc, tudományos rektorhelyettes a tudományos kutatások szerepét vizsgálta a sportegészségügyben, s néhány témajavaslatot tett a szegedi kutatók számára. Ezután dr. Rad-nik András tanársegéd ismertette a sportorvoslás szervezetének felépítését a Szovjetunióban.

Az ankét befejezésében dr. Berkes István, Hargitai András és Verrasztó Zoltán válaszoltak a közönség kérdéseire.